

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת אביחי אברהם בוארון
משה פסל

5215/25/פ

הצעת חוק הריסת בתי מחבלים, התשפ"ה-2024

הגדרות 1. בחוק זה –

"האזור" – יהודה והשומרון לרבות שטחי המועצה הפלסטינית כהגדרתה בתקנות שעת חירום (יהודה והשומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ז-1967¹, כפי שהוארך תוקפן ותוקן נוסחן בחוק, מעת לעת;

"בית מחבל" – בית בו מתגורר מחבל או בית שבו התגורר מחבל בעבר ושייך לבן משפחה של מחבל או בית של בן משפחה של מחבל אשר ידע מראש על תוכניתו של המחבל לבצע מעשה טרור, או הביע תמיכה או הזדהות עם מעשה הטרור או פרסם דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה הטרור; "בן משפחה" – אב, אם, אח, אחות, בן, בת, בן זוג או בת זוג;

"מחבל" – אדם שהוא פעיל טרור כהגדרתו בחוק להקפאת כספים ששילמה הרשות הפלסטינית בזיקה לטרור מהכספים המועברים אליה מממשלת ישראל, התשע"ח-2018²;

"מעשה טרור" – כהגדרתו בחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016³;

"המפקד הצבאי" – אלוף פיקוד המרכז בצבא ההגנה לישראל בתוקף סמכותו כמפקד כוחות צבא הגנה לישראל באזור;

"השר" – השר לביטחון לאומי.

2. הריסת בית מחבל – נוכח השר כי קיים צורך ביטחוני, ביטחוני-לאומי, הרתעתי או עונשי, בהריסת בית מחבל, רשאי הוא להורות על הריסת בית המחבל.

¹ ק"ת התשכ"ז, עמ' 2741.

² ס"ח התשע"ח, עמ' 732.

³ ס"ח התשע"ו, עמ' 898.

3. הריסת בית מחבל שהינו חלק ממבנה
נמצא בית המחבל בחלק ממבנה, יורה השר על הריסת המבנה כולו אלא אם מצא השר כי מתקיימות נסיבות המצדיקות את הריסת חלק מהמבנה בלבד.
4. חובת שימוע
החלטת השר מכוח חוק זה תינתן לאחר שימוע.
5. ערעור מנהלי וסדרי דין מיוחדים
(א) החלטה של השר על הריסת בית מחבל כאמור בחוק זה ניתנת לערעור בזכות לפני בית משפט לעניינים מינהליים כמשמעותו בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000⁴; ערעור לפי סעיף קטן זה יוגש בתוך 48 שעות משעת מתן החלטת השר, אם ניתנה לפני המערער, ואם לא ניתנה לפניו – משעה שהומצאה לו.
- (ב) על אף האמור בכל דין, לבית המשפט לעניינים מינהליים תהא סמכות עניינית בלעדית לדון בהחלטה שהתקבלה מכוח הוראות חוק זה.
- (ג) פסק דינו של בית המשפט לעניינים מינהליים בערעור המינהלי הינו סופי ולא תינתן עליו רשות ערעור אלא אם קיימת עילה שעל פיה היה בית משפט מבטל פסק דין סופי שאין עליו ערעור עוד, או אם בוטלה או שונתה החלטת השר שניתנה מכוח הוראות חוק זה.
- (ד) כל בית משפט הדן בהחלטה מכוח חוק זה, לרבות במסגרת רשות ערעור, ידון ויפסוק בתוך 7 ימים; פגרת בתי המשפט תובא במניין הימים בכל הליך מכוח חוק זה.
- (ה) אישר בית המשפט הדן בהחלטה מכוח חוק זה את עצם ההחלטה להרוס את בית המחבל, לא ישנה את מועד ההריסה ביותר מ-7 ימים.
6. זכות עמידה
לא ייפתח כל הליך משפטי נגד החלטה מכוח חוק זה על ידי עותר ציבורי.
7. תחולה באזור
שר הביטחון יורה למפקד כוחות צבא הגנה לישראל באזור לפרסם צו להחלת חוק זה בשטחי האזור בתוך 30 ימים ממועד תחילתו של חוק זה; בצו כאמור, תהיה למפקד הצבאי באזור כל סמכות הנתונה לשר לפי חוק זה.
8. ביצוע ותקנות
השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.
9. שמירת דינים והליך מתאים
(א) אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מתקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945⁵, לשנותה אותה או לפגוע בתוקפה או לפגוע בכל דרך באפשרות להחליט על הריסת בית מחבל מכוח הוראות התקנה האמורה.
- (ב) מי שבידו סמכות שפיטה על פי דין, לא ידון בסבירות או במידתיות על עצם ההחלטה להרוס בית מחבל על פי הוראות חוק זה ולא על פי הוראות תקנה 119 לתקנות האמורות ולהיפך.

⁴ ס"ח התש"ס, עמ' 190.
⁵ ע"ר 1945, תוס' 2, עמ' (ע) 855, (א) 1195.

דברי הסבר

מדינת ישראל מתמודדת עם טרור רצחני מיום הקמתה שגובה מחירים קשים בגוף ובנפש. פיגועי הטרור שחוה מדינת ישראל, הן בזמן מלחמה והן בזמן שגרה, מחד גיסא פוגעים קשות בביטחונה ובחוסנה, ומאידך גיסא פוגעים בזכותם של אזרחיה המדינה ותושביה לביטחון, לשלמות הגוף ולכבוד. דומה שגם תקופות מאסר ממושכות שנגזרות על המחבלים אינן משיגות את התוצאה הרצויה במיגור תופעת פיגועי הטרור, ועל כן יש צורך בנקיטת צעדים נוספים על מנת לצמצם את פיגועי הטרור למינימום האפשרי.

תוצאות פיגועי הטרור הקטלניים שיוצאים משטחי יהודה והשומרון ועזה ולעיתים גם משטח מדינת ישראל מוכיחים כי במקרים רבים הם אף קטלניים יותר מבחינת הנזק לחיי אדם מאשר מאות טילים בליסטיים אשר נורים ממדינה רחוקה.

על כן, הריסת בתי מחבלים הינו צעד משמעותי וחשוב שיאפשר לחזק את ביטחון המדינה וביטחונם של אזרחיה.

גם רכיב הזמן לאחר מעשה הטרור הינו בעל חשיבות אדירה, מכיוון שהריסת בית המחבל זמן קצר לאחר מעשה הטרור היא בעלת תכליות ביטחוניות, ביטחוניות-לאומיות, הרתעתיות או עונשיות חשובות אשר ביכולתן להשפיע על המחבלים הפוטנציאליים ולחסוך בחיי אדם רבים. עיכוב בהריסת בית מחבל עשוי להחליש אפקט זה וליצור גל של "פיגועי חיקוי" אשר עשויים להוביל להתדרדרות ביטחונית קשה ולאובדן של חיי אדם רבים ואף לגרום לעידוד וחזוק המחבל עצמו בזמן החקירה והמאסר באופן שיפגע בתכליות החקירה והמאסר.

לפיכך, בסעיף 2 מוצע לאפשר לשר לביטחון לאומי להורות על הריסת בית מחבל אם קיים צורך ביטחוני, צורך ביטחוני-לאומי, צורך הרתעתי או צורך עונשי. עוד מוצע, בסעיף 3, לקבוע כי ככל שבית המחבל נכלל כחלק ממבנה, יורה השר על הריסת המבנה כולו, אלא אם מצא כי מתקיימות נסיבות המצדיקות את הריסתו של חלק מהמבנה.

כמו כן, מוצע בסעיף 4 לחייב החלטה כאמור לאחר שימוע, ובסעיף 5 מוצע לאפשר לערער בזכות על החלטת השר לפני בית המשפט לעניינים מינהליים, והכל תחת סדרי דין מיוחדים שיאפשרו להרוס את הבתים תוך מתן חשיבות לרכיב הזמן יחד עם שמירה על זכותו של המערער להישמע בבית המשפט וזכותו של הציבור ושל אזרחי המדינה כיחידים לביטחון, לשלמות הגוף ולכבוד.

בסעיף 6 מוצע להגביל את ההליכים המשפטיים בקשר להחלטה מכוח הצעת החוק רק למי שנפגע מההחלטה באופן ישיר, ולא לכל עותר ציבורי.

בסעיף 7 מוצע כי ההוראות שבהצעת החוק יחולו הן בשטחי מדינת ישראל והן ביהודה והשומרון, לרבות שטחי המועצה הפלסטינית, וזאת עקב העובדה שמחבלים רבים שביצעו פיגועים התגוררו הן בשטחי מדינת ישראל והן בשטחי יהודה והשומרון.

בסעיף 8 מוצע לאפשר לשר להתקין תקנות לצורך ביצוע ההוראות בהצעת החוק, ובסעיף 9 מובהר כי החלטה על הריסת בתי מחבלים מכוח הצעת החוק אינה החלטה מכוח תקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945, וכי ההסדר הקבוע בהצעת החוק אינו בא כדי לגרוע מתקנה 119 או לשנות אותה או לפגוע בתוקפה או לפגוע בכל דרך באפשרות להחליט על הריסת בית מחבל מכוח הוראות תקנה 119. בנוסף מוצע בסעיף 9 כי מי שבידו סמכות שפיטה על פי דין לא יעביר תחת שרביט הביקורת השיפוטית את עצם סבירות או מידתיות ההחלטה להרוס בית מחבל הניתנת בהתאם להצעת החוק או על פי תקנה 119, וזאת על מנת ששניהם יישארו ככלים לצורך שמירה על ביטחונה של מדינת ישראל ושל אזרחיה וכפרטים, ולצורך שמירה על מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ו בכסלו התשפ"ה (16.12.2024)